

Informatiebericht

inzake het beroepsmechanisme voor personen uit de EU/EER in verband met vermeende schendingen van de Amerikaanse wetgeving met betrekking tot hun gegevens die zijn verzameld door Amerikaanse autoriteiten die bevoegd zijn voor de nationale veiligheid

[Niet-officiële vertaling]

Context bij klachten over overheidstoegang door Amerikaanse inlichtingendiensten

Op 10 juli 2023 heeft de Europese Commissie het Uitvoeringsbesluit C(2023) 4745 inzake het passende niveau van bescherming van persoonsgegevens krachtens het **EU-VS-kader voor gegevensbescherming (in het Engels, « Data Privacy Framework » of « DPF »)** ([‘Adequaateitsbesluit Kader gegevensbescherming’](#))¹ vastgesteld.

Een belangrijk onderdeel van het rechtskader van de VS, waarop het adequaatheidsbesluit is gebaseerd, betreft **Executive Order 14086** getiteld “*Enhancing Safeguards for United States Signals Intelligence Activities*”² (“E.O. 14086”), dat op 7 oktober 2022 door de Amerikaanse president Biden is ondertekend. Dit uitvoeringsdecreet gaat gepaard met door de Amerikaanse procureur-generaal vastgestelde voorschriften, alsmede relevante beleidslijnen en procedures die zijn vastgesteld door het Amerikaanse *Office of the Director of National Intelligence* en Amerikaanse inlichtingendiensten.

In E.O. 14086 is een **nieuw beroepsmechanisme** opgenomen op het **gebied van nationale veiligheid** om klachten te behandelen en op te lossen die door betrokkenen in de EU en EER³ worden ingediend over vermeende onrechtmatige toegang tot en onrechtmatig gebruik van gegevens door Amerikaanse activiteiten op het gebied van inlichtingen uit berichtenverkeer met betrekking tot hun persoonsgegevens die vanuit de EU zijn doorgegeven aan de VS.⁴ Alleen klachten die betrekking hebben op nationale veiligheid worden dus in het kader van dit beroepsmechanisme in behandeling genomen. **Dit beroepsmechanisme is van toepassing ongeacht het doorgifte instrument dat is gebruikt om de persoonsgegevens van de indiener van de klacht aan de VS door te geven** (d.w.z. Adequaateitsbesluit Kader Gegevensbescherming, standaard- of ad-hoc contractbepalingen⁵, bindende bedrijfsvoorschriften⁶, gedragscodes⁷, certificeringsmechanismen⁸, afwijkingen⁹). Dit beroepsmechanisme is echter alleen van toepassing op gegevens die **ná 10 juli 2023** zijn verzonden.

Informatie over de mogelijkheid om een klacht in te dienen over de naleving door een particuliere Amerikaanse organisatie van de beginselen die zijn uiteengezet in het Kader voor gegevensbescherming, is hier te vinden:
<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/data-privacy-framework->

¹ Uitvoeringsbesluit C(2023) 4745 van de Europese Commissie, overeenkomstig Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (“**AVG**”) betreffende het passend beschermingsniveau van persoonsgegevens in het kader van het EU-VS-kader voor gegevensbescherming (“**Adequaateitsbesluit Kader Gegevensbescherming**”) van 10 juli 2023. Op deze wijze heeft de Commissie dus besloten dat de Verenigde Staten (“**VS**”), voor de toepassing van artikel 45 van de AVG, een passend beschermingsniveau waarborgen voor persoonsgegevens die vanuit de EU worden doorgegeven aan organisaties in de VS die zijn opgenomen in de “Data Privacy Framework List”. Deze lijst wordt door het Amerikaanse ministerie van Handel (artikel 1 van het Adequaateitsbesluit) bijgehouden en openbaar gemaakt op: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX%3A32023D1795>.

² Uitvoeringsdecreet van 7 oktober 2022 inzake de versterking van de waarborgen met betrekking tot de activiteiten van de VS op het gebied van inlichtingen uit berichtenverkeer.

³ Verwijzingen naar de “**EU**” in dit document moeten worden begrepen als verwijzingen naar de “**EER**”.

⁴ Verdere specificaties met betrekking tot dit beroepsmechanisme zijn ook te vinden in Uitvoeringsdecreet 14086 ([E.O. 14086](#), zoals aangevuld door de [Attorney General Regulation on the Data Protection Review Court](#); zie ook de Implementation Procedures for the Signals Intelligence Redress Mechanism Under Executive Order 14086 (‘Intelligence Directive 126’), beschikbaar via: https://www.dni.gov/files/documents/ICD/ICD_126-Implementation-Procedures-for-SIGINT-Redress-Mechanism.pdf.

⁵ Standaardcontractbepalingen in overeenstemming met artikel 46, lid 2, onder c) of d), AVG, of ad-hoccontractbepalingen in overeenstemming met artikel 46, lid 3, onder a), AVG.

⁶ Artikel 46, lid 2, onder b), AVG.

⁷ Artikel 46, lid 2, onder e), AVG.

⁸ Artikel 46, lid 2, onder f), AVG.

⁹ Artikel 49 AVG.

[formulier-voor-het-indienen-van-commercieel-gerelateerde-klachten.pdf](https://www.edpb.europa.eu/about-edpb/about-edpb/members_nl)

Hoe kan ik een klacht indienen?

Klachten moeten worden ingediend bij de **nationale gegevensbeschermingsautoriteit van de EU/EER** ("GBA") die bevoegd is voor de persoon. Een lijst van de gegevensbeschermingsautoriteiten in de EU/EER-lidstaten is hier te vinden: https://www.edpb.europa.eu/about-edpb/about-edpb/members_nl.

Er is een **EU-klachtenformulier voor personen** ontwikkeld waarmee EU/EER-burgers klachten bij de CLPO kunnen indienen (vertaald in het Nederlands):

<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/data-privacy-framework-klachtenformulier-voor-de-clpo-van-de-u.s.-office-of-the-director-of-nationale-intelligence.pdf>

Hoe neemt de GBA de klacht in behandeling?

De GBA **controleert de identiteit van de individuele klagers¹⁰ en controleert of de klacht volledig is en voldoet aan de voorwaarden** van de Amerikaanse wet¹¹.

De GBA controleert met name:

- De identiteit van de klager en dat hij/zij alleen optreedt namens zichzelf en niet als vertegenwoordiger van een gouvernementele, niet-gouvernementele of intergouvernementele organisatie;
- Dat de klager van mening is dat een of meer Amerikaanse wetten zijn geschonden indien persoonsgegevens van of over de klager onrechtmatig zijn ingezien door Amerikaanse inlichtingendiensten nadat zijn/haar persoonsgegevens vanuit de EU naar de VS waren doorgegeven;
- Dat de klacht schriftelijk (ook via e-mail) alle relevante informatie bevat. (**Er hoeft niet te worden aangetoond dat de gegevens van de klager daadwerkelijk het voorwerp zijn geweest van Amerikaanse activiteiten op het gebied van inlichtingen uit berichtenverkeer**);
 - o alle informatie die de basis vormt van de klacht, met inbegrip van de gegevens over het online account of de overbrenging van persoonsgegevens met betrekking waartoe het vermoeden bestaat dat deze zijn geraadpleegd;
 - o de aard van het gevraagde herstel¹²;
 - o de specifieke middelen waarmee persoonsgegevens van of over de klagers aan de VS worden verondersteld te zijn doorgegeven;
 - o van welke entiteit of entiteiten van de Amerikaanse overheid wordt aangenomen dat zij betrokken zijn bij de toegang tot de persoonsgegevens van of over de klager (indien bekend);
 - o en alle andere maatregelen die de klager eventueel heeft genomen om de gevraagde informatie of het gevraagde beroep te verkrijgen, en het antwoord dat via die andere maatregelen is ontvangen;
 - o dat het persoonsgegevens van of over de klagers betreft waarvan wordt

¹⁰ E.O. 14086, Sectie 4(k)(v) en Sectie E(1)(c)(8) van de ICD 126.

¹¹ E.O. 14086, Sectie 4(k)(i)-(iv).

¹² Een dergelijk herstel kan wettelijke maatregelen omvatten die bedoeld zijn om een vastgestelde schending volledig te verhalen. Zonder exhaustief te zijn kan het hierbij bijvoorbeeld gaan om administratieve maatregelen om procedurele of technische schendingen te verhelpen; het wissen van uw persoonsgegevens die zonder rechtmatige toestemming zijn verkregen; het wissen van resultaten van onrechtmatig verrichte bevestigingen van rechtmatig verzamelde persoonsgegevens; beperking van de toegang tot uw persoonsgegevens.

- aangenomen dat deze ná 10 juli 2023 aan de VS zijn doorgegeven;
- Dat de klacht niet frivol, vexatoir of te kwader trouw is.

Na deze controle en indien de klacht volledig wordt bevonden, zendt de GBA deze in versleutelde vorm door aan het **Secretariaat van het Europees Comité voor gegevensbescherming ('EDPB-secretariaat')**¹³. Het secretariaat zal de klacht **vervolgens** in versleutelde vorm¹⁴ **doorgeven** aan de Amerikaanse autoriteiten die bevoegd zijn om deze te behandelen, te weten *the Office of the Director of National Intelligence's Civil Liberties Protection Officer ('CLPO')*.¹⁵

Welke rol speelt de CPLO?

De CLPO is verantwoordelijk voor het uitvoeren van een onderzoek naar de klacht om te bepalen of de waarborgen voorzien in E.O. 14086 of andere toepasselijke Amerikaanse wetgeving(en) werden geschonden en, zo ja, om passende herstelmaatregelen vast te stellen¹⁶. De CLPO zal tijdig via het EDPB-secretariaat een antwoord¹⁷ aan de GBA verstrekken. In het antwoord wordt bevestigd dat:

1. "ofwel er tijdens de toetsing geen onder het uitvoeringsdecreet vallende schendingen zijn vastgesteld ofwel de Civil Liberties Protection Officer van het Amerikaanse Bureau van de directeur van de nationale inlichtingendienst een besluit heeft genomen dat passende herstelmaatregelen vereist"¹⁸. In haar gestandaardiseerd antwoord¹⁹ zal de CLPO bevestigen noch ontkennen of de klager het doelwit van surveillance is geweest, noch zal zij de specifieke herstelmaatregelen die zijn toegepast bevestigen;
2. De klager of een onderdeel van de Amerikaanse inlichtingendiensten kan verzoeken om herziening van het besluit van de CLPO door beroep in te stellen bij de Data Protection Review Court ("DPRC"); en
3. Indien de klager of een onderdeel van de inlichtingendiensten een beroep bij de DPRC indient, wordt door de DPRC een bijzondere jurist gekozen om het belang van de klager in de zaak te behartigen (de '**Special Advocate**').

Het besluit van de CLPO is bindend voor de onderdelen van de inlichtingendiensten²⁰.

De CLPO stuurt zijn antwoord in versleutelde vorm naar het EDPB-secretariaat, dat het

¹³ Overweging 177 van het Adequaatheidsbesluit.

¹⁴ Sectie E(1)(f) of Intelligence Community Directive 126 bepaalt dat: "Indien de CLPO vaststelt dat de klacht geen in aanmerking komende klacht is omdat zij niet voldoet aan de voorwaarden van Sectie E.1.c. of niet voldoet aan de voorwaarden van Sectie E.1.d. van de ICD, stelt de CLPO de bevoegde overheidsinstantie in een in aanmerking komende staat via **versleutelde elektronische communicatie en in de Engelse taal** schriftelijk in kennis van de tekortkomingen in de klacht."

¹⁵ In dit document worden verwijzingen naar de Civil Liberties Protection Officer ('CLPO') opgevat als de Civil Liberties Protection Officer (functionaris voor de bescherming van de burgerlijke vrijheden) van het Amerikaanse Bureau van de directeur van de nationale inlichtingendienst ('ODNI CLPO').

¹⁶ Sectie 3(c)(i)(E) en Sectie 3(d)(i)(H) van E.O. 14086.

¹⁷ E.O. 14086, Sectie 3 (c)(i)E.

¹⁸ E.O. 14086, Sectie 3 (c)(i)E(1).

¹⁹ In de standaardkennisgeving staat vermeld dat er bij de "toetsing geen onder E.O. 14086 vallende schendingen aan het licht zijn gekomen of dat de DPRC een besluit heeft genomen dat passende herstelmaatregelen vereist" (E.O. 14086, Sectie 3 (c)(i)E).

²⁰ Sectie 3(c)(H)(ii) van E.O. 14086.

vervolgens, eveneens versleuteld, doorstuurt naar de nationale GBA die de klacht oorspronkelijk heeft ontvangen. Deze GBA zal de klager op zijn beurt in kennis stellen van het antwoord van de CLPO (inclusief een vertaling uit het Engels, indien en voor zover nodig).

Hoe kan ik in beroep gaan tegen het besluit van de CLPO?

Klagers hebben de mogelijkheid om tegen het besluit van de CLPO **beroep** in te stellen bij de **DPRC binnen 60 dagen** na ontvangst van de kennisgeving van de nationale GBA van het antwoord van de CLPO²¹. Om beroep in te stellen, kan de klager binnen 60 dagen²² een aanvraag indienen bij **zijn GBA**. De DPRC kan klachten onderzoeken van personen in de EU/EER, met inbegrip van het verkrijgen van relevante informatie van onderdelen van de Amerikaanse inlichtingendiensten, en kunnen bindende corrigerende besluiten uitvaardigen²³.

De beroepsprocedure verloopt langs hetzelfde kanaal en dezelfde procedure als de oorspronkelijke klacht: De GBA stuurt het beroep in versleutelde vorm door naar het EDPB-secretariaat. Het EDPB-secretariaat zal het op zijn beurt in versleutelde vorm toezenden aan het *Office of Privacy and Civil Liberties* ('OPCL') van het Amerikaanse ministerie van Justitie (in het Engels, "U.S. Department of Justice's Office"), dat ondersteuning geeft aan de DPRC. De DPRC beoordeelt vervolgens het beroep.

De DPRC toetst met name de vaststellingen van de CLPO (zowel of een schending van het toepasselijke Amerikaanse recht heeft plaatsgevonden als wat betreft de passende herstelmaatregelen) ten minste op basis van het verslag van het onderzoek van de CLPO, alsook op basis van informatie en opmerkingen van de klager, de bijzondere jurist of een onderdeel van de inlichtingendiensten²⁴. Een DPRC-panel heeft toegang tot alle informatie die nodig is om een toetsing uit te voeren. Het panel kan deze informatie via de CLPO verkrijgen, bijvoorbeeld door deze te verzoeken zijn dossier aan te vullen met aanvullende informatie of feitelijke bevindingen indien nodig voor de toetsing²⁵. De bijzondere jurist heeft ook toegang tot alle informatie die nodig is om het DPRC-panel bij te staan bij de behandeling van de aanvraag, onder meer door de belangen van de klager te behartigen en door ervoor te zorgen dat het DPRC-panel goed geïnformeerd is over de kwesties en de wet(ten) met betrekking tot de zaak.

Bij het afronden van de toetsing kan de DPRC:

1. besluiten dat er geen aanwijzingen zijn dat er activiteiten op het gebied van inlichtingen uit berichtenverkeer hebben plaatsgevonden waarbij persoonsgegevens van de klager betrokken waren;
2. besluiten dat de vaststellingen van de CLPO juridisch correct waren en met substantieel bewijsmateriaal werden gestaafd; of
3. indien de DPRC het niet eens is met de vaststellingen van de CLPO (of er een schending van de toepasselijke Amerikaanse wetgeving heeft plaatsgevonden of de

²¹ De data waarmee rekening zal worden gehouden om te beoordelen of het beroep binnen 60 dagen is ingediend, zijn de datum van kennisgeving aan de klager, door de GBA, van de vaststelling door de CLPO en de datum van indiening, door de klager, van zijn beroep bij de GBA.

²² Overweging 177 van het Adequaateitsbesluit.

²³ Sectie 3(c)(i)(E) en Sectie 3(d)(i)(H) van E.O. 14086.

²⁴ Overweging 189 van het Adequaateitsbesluit en Sectie 3(d)(i)(D) E.O. 14086.

²⁵ Overweging 189 van het Adequaateitsbesluit; Sectie 3(d)(iii) E.O. 14086 en Sectie 201.9(b) AG Regulation.

passende herstelmaatregelen), zijn eigen vaststellingen doen²⁶.

Het besluit van de DPRC is bindend en definitief ten aanzien van de bij hem ingediende klacht²⁷. In gevallen waarin de toetsing door de DPRC op verzoek van de klager²⁸ heeft plaatsgevonden, wordt de klager via de nationale autoriteit in kennis gesteld van het besluit van de DPRC. Zodra de DPRC zijn toetsing heeft afgerond, verstrekt de DPRC de klager een gestandaardiseerde verklaring waarin wordt aangegeven dat het zijn toetsing heeft afgerond, en waarin wordt verklaard dat *“bij de toetsing geen onder E.O. 14086 vallende schendingen aan het licht zijn gekomen of dat de DPRC een besluit heeft genomen dat passende herstelmaatregelen vereist zijn.”*²⁹

De DPRC stuurt deze verklaring, in versleutelde vorm, naar het EDPB-secretariaat, dat hem vervolgens, eveneens versleuteld, naar de GBA stuurt. De GBA zal de klager in kennis stellen van de verklaring van de DPRC (inclusief een vertaling uit het Engels, indien en voor zover nodig). In de verklaring wordt bevestigd noch ontkend of de klager het doelwit van surveillance is geweest, noch worden de specifieke herstelmaatregelen die zijn toegepast bevestigd. Elk besluit van de DPRC wordt ook aan de CPLO gezonden³⁰.

Wat is de rol van het U.S. Department of Commerce met betrekking tot gedeclassificeerde informatie?

Het Amerikaanse ministerie van Handel (in het Engels, “U.S. Department of Commerce” of ‘DoC’) zal periodiek contact opnemen met de relevante onderdelen van de inlichtingendiensten om te vragen of informatie met betrekking tot de beoordeling door de CLPO of DPRC van de klacht is gedeclassificeerd. Indien onderdelen van de inlichtingendiensten het DoC mededelen dat informatie met betrekking tot de beoordeling door de CLPO of DPRC van de klacht is gedeclassificeerd, stelt het DoC de klager via het EDPB-secretariaat ervan in kennis dat deze informatie over de beoordeling van hun klacht door de CLPO of DPRC, in voorkomend geval, beschikbaar kan zijn voor de klager overeenkomstig het toepasselijke Amerikaanse wetgeving³¹. Een dergelijke wet is de U.S. Freedom of Information Act (“FOIA”)³², op grond waarvan de klager een FOIA-verzoek rechtstreeks bij het ODNI, bij het relevante onderdeel van de inlichtingendiensten of bij het Department of Justice kan indienen (d.w.z. zonder via de gegevensbeschermingsautoriteiten en het EDPB-secretariaat te gaan) voor gedeclassificeerde informatie over hun klacht. Instructies voor het indienen van FOIA-verzoeken zijn beschikbaar op de respectieve openbare webpagina’s³³, de relevante onderdelen van de inlichtingendiensten en de

²⁶ Overweging 190 van het Adequaateitsbesluit en Sectie 3(d)(iii) E.O. 14086 en Sectie 201.9(c)-(e) AG Regulation. Volgens de omschrijving van “passende herstelmaatregelen” in Sectie 4(a) E.O. 14086, moet de DPRC rekening houden met “de wijze waarop het type vastgestelde schending gewoonlijk wordt behandeld” bij zijn besluit over een herstelmaatregel om de schending volledig te behandelen, d.w.z. de DPRC zal, onder andere, overwegen hoe vergelijkbare nalevingskwesaties in het verleden werden hersteld om ervoor te zorgen dat het rechtsmiddel doeltreffend en passend is.

²⁷ Overweging 191 van het Adequaateitsbesluit en Sectie 3(d)(iii) E.O. 14086 en Sectie 201.9(c)-(e) AG Regulation.

²⁸ In overeenstemming met Sectie 3(d)(i)(B) van E.O. 14086, kunnen onderdelen van de inlichtingengemeenschap ook verzoeken tot toetsing van de door de CLPO gedane vaststelling indienen.

²⁹ Overweging 192 van het Adequaateitsbesluit en Sectie 3(d)(i)(H) E.O. 14086 en Sectie 201.9(c)-(e) AG Regulation. Wat betreft de aard van de kennisgeving, zie Sectie 201.9 (h)(3) AG Regulation.

³⁰ Overweging 192 van het Adequaateitsbesluit en Sectie 201.9(h) AG Regulation.

³¹ Section 3(d)(v)(C) van E.O. 14086.

³² Meer informatie over de FOIA is te vinden op <https://www.dni.gov/index.php/foia>.

³³ <https://www.dni.gov/index.php/make-a-records-request>.

DPRC³⁴.

Houd er rekening mee dat klachten van betrokkenen in de EU/EER over vermeende schendingen van de Amerikaanse wetgeving met betrekking tot Amerikaanse activiteiten op het gebied van inlichtingen uit berichtenverkeer die hun individuele privacy en burgerlijke vrijheden aantasten en met betrekking tot hun persoonsgegevens die van de EU/EER naar de VS zijn verzonden, alleen mogen worden ingediend bij de CLPO en niet bij de bovengenoemde FOIA-kantoren.

³⁴ <https://www.justice.gov/opcl/opcl-freedom-information-act>.